

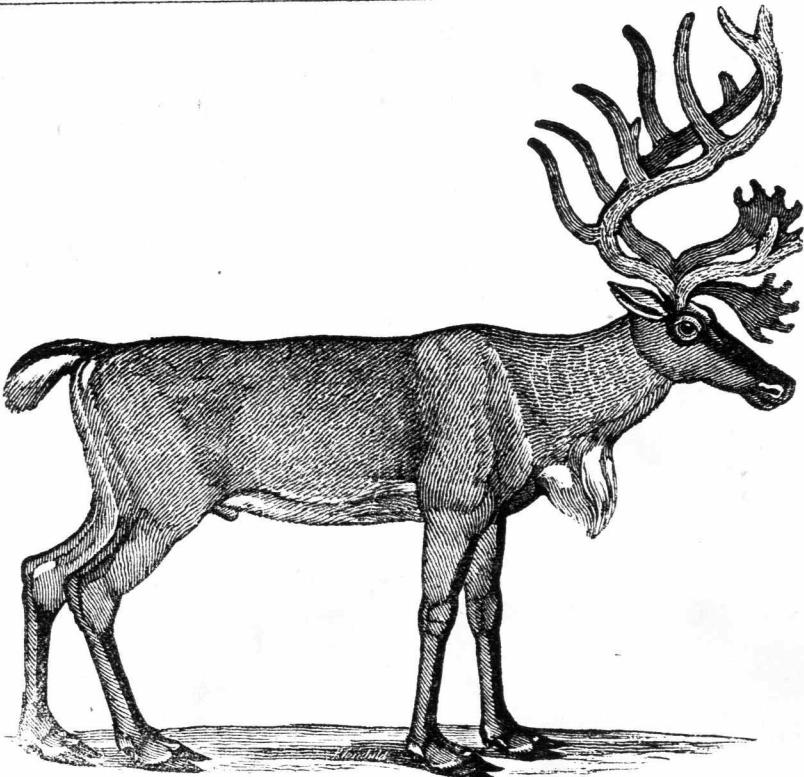
ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΙΟΥΛΙΟΣ, 1837.]

[ΑΡΙΘ. 7.

Ο ΤΑΡΑΝΔΟΣ.

Αἱ αὐτοψίας δὲν ἐγνώριζαν τίποτε περὶ τοῦ ζῶου τούτου οἱ ὀρχαῖοι Ἑλληνες καὶ Ῥωμαῖοι· ἀπὸ τοὺς Σκύθας ὅμως καὶ Γερμανοὺς εἶχαν λάβειν δλίγας τινάς περὶ αὐτοῦ εἰδῆσεις. Ἐβεβαίοναν, ὅτι μετέβαλλε τὸ χρῶμα συμφώνως μὲ τὰ ἀντικείμενα, εἰς τὰ δόποια ἐπροσήλονε τοὺς ὄφθαλμούς· ὅτι ἔξισοῦτο μὲ τὸν βοῦν κατὰ τὸ μέγεθος· καὶ ὅτι δὲν εἶχε παρὰ ἐν κέρας, ἔξηπλωμένον κατὰ διαφόρους διευθύνσεις· ἀλλὰ μολονότι ταῦτα ἥσαν κατὰ μέρος ἡ ἔξ ὀλοκλήρως ψευδῆ, ἀμφιβολία ὅμως δὲν ὑπάρχει ὅτι τὸνομα Τάρανδος παράγεται ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν ἡ Σκυθικὴν διάλεκτον.

"Ἄγριος Τάρανδος, ἐντελῶς αὐξημένος, εἶναι ἰσομεγέθης τοῦ ἐλάφου, ἡ καὶ ἀνώτερος· ἀλλ' ἡ Τάρανδος εἶναι μικροτέρα τῆς ἐλάφου· οἱ δὲ ἡμεροι, καὶ μάλιστα οἱ τῆς Λαπονίας, δὲν φθάνουν ποτὲ εἰς τὸ μέγεθος τῶν ἀγρίων. Τῶν

μεγάλων ἀρσενικῶν τὰ κέρατα ἔχοντα κάποτε σχεδὸν δύο πηχῶν μῆκος· τῶν δὲ θηλυκῶν εἶναι πάντοτε μικροτερά, καὶ οἱ κλάδοι αὐτῶν στενώτεροι. Κατὰ τοῦτο ὅμως ὑπάρχει μεγίστη διαφορὰ εἰς τὰ ζῶα ταῦτα· δύσκολον εἶναι να εῦρῃ τις δύο ὅμοια.

Ο Τάρανδος ἔχει δύο λογῶν τρίχας, τὰς μὲν κοντάς, τὰς δὲ μαλλωτάς· ὑπὸ τὸν τράχηλον εἶναι μακραὶ· τὸν δὲ χειμῶνα ἔξαπλοινται καθ' ὅλον τὸ σῶμα μακραὶ τρίχες, ὑπόλευκοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. Τὰ κέρατα μόλις βλέπονται εἰς τὴν γεννησιν τοῦ ζῶου, εἰς δεκαπέντε δὲ ἡμέρας ἀναβαίνοντι ἓνα δάκτυλον. Εἰς τοὺς Ῥωσικοὺς Ταράνδους τὰ κέρατα¹ καὶ αὐξάνονται ταχύτερον, καὶ μεγαλύνονται περισσότερον, παρὰ εἰς τοὺς Σβεκικοὺς. Τὰ ἀποδίπτεν δὲ οἱ μὲν ἀρσενικοὶ τὸν Νοέραβρον ἀλλ' αἱ Τάρανδοι φυλάττοντι αὐτὰ γενικῶς ἔως τὸν

Μάλιον· τὰ γέα αὐξάνοντα δικτὸ μῆνας, φθάνοντα εἰς ἐντέλειαν τὸν Αὔγουστον. Εἰς μίαν γέννησιν παράγονται συνήθως δύο τέκνα, τῶν δόπιών ἡ ξωὴ διαφένει περὶ τὰ δεκατέξ ετη.

Οἱ Τάρανδοι κολυμβοῦν εύκολωτα, καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ κρατῶσι τὰς ἵμεσιας αὐτῶν ὁάχεις ὑπὲρ τὸ ὑδωρ· οἱ πλατεῖς πόδες των, μετὰ βίας μεγάλης κτυπούμενοι, προάγουν αὐτοὺς τόπον ταχέως, ἀκόμη κ' ἐναντίον εἰς τὰ πλέον δινατά θέματα, ὥστε μόλις τοὺς προφθάνει πλοιάριον μὲν ίκανὰ κωπία. Ὁταν ὑπερασπίζωνται, κτυποῦν πρὸς τὰ κάτω μὲ τὰ κέρατα, ἀλλὰ δὲν κερατίζοντας τὸν ἔχθρον· λα-
κτίζοντας δὲ σφραγῖδας, καὶ ἀποκρούοντας τὸν λύκον
ἢ ἐντυχῆ ἔκβασιν· ἀλλ' ὁ ἐπικινδυνώτερος ἔχθρος των εἶναι ὁ Ἀδδηφάρος, δοτις, καιροφυ-
λακτῶν, πίπτει κατεπάνω εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὰ δένδρα, ἐνῷ στέκοντας ἀποφύλακτοι. Ὁταν
περιπατῶσι, προξενεῖται ἀπὸ τὰς κλειδώσεις τῶν γονάτων ἴδιαίτερός τις κρότος, ἀλλ' οὐδεὶς θόρυβος ἀπὸ τοὺς πόδας· οὗτοι ἔχουν μεμβράναν τινὰ, ἢ δύοις τοὺς χοησμεῖνει τὰ μέγιστα εἰς καιρὸν κιονοζάλης. Ὑπὸ ταύτης βοηθούμενοι, ώς ὃ ὑπὸ τῆς ὅξειας των δισφρήσεως, διαβαίνοντες οἱ Τάρανδοι μὲ θαυμαστὴν ἀκρίβειαν τὰ πλέον ἐπικινδυνα περίσματα εἰς τὰς πλέον σκοτεινὰς ταραχώδεις γύντας τοῦ ἀρκτικοῦ χειμῶνος.

Εἰς τὴν φυσικὴν ταύτην ἐπιτηδειότητα ἐμπιστεύεται τὴν ξωὴν του μετὰ θάρρους ὁ Λα-
πονὸς,—καὶ τρόπῳ συνφοραὶ ἀκολουθῶν σπα-
νώτατα. Εἰς αὐτὸν ὁ Τάρανδος παρέχει ίκανὴν ἀνταμοιβὴν δι' ὅλα τὰ πλούτη, ὅλας τὰς κο-
σμικὰς ἀναπαύσεις, δισας τὸν ἀγνεῖται τὸ φοβε-
ρὸν ἐκεῖτο κλέψαι· ἐνῷ ἡ τροφὴ τοῦ ξώου, συγ-
κειμένη ἀπὸ βρύσα, καὶ τοὺς βλαστοὺς τῶν ἀει-
θαλῶν καὶ ἄλλων ἀρκτικῶν φυτῶν, προμηθεύεται μὲ δλίγον κόπον. Οἱ οἰκιακοὶ Τάρανδοι προ-
πατοῦν μὲ τάσιν ταχύτητα, ὥστε δύο αὐτῶν,
συνεξεγμένοι εἰς Λαπονικὸν ὅχημα, ἐκτελοῦν εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὁδας διακοπίων πεντήκοντα μιλίων ὀδοιπορίαν. Εἰς ἐν ἀπὸ τὰ Σβενικά παλάτια ὑπάρχει ζωγραφία Ταράνδου τινὸς, ὃ δοποῖς παριστάνεται ὅτι ἔσυρεν, εἰς μίαν κατε-

πείγνωσαν περίστασιν, ἀξιωματικὸν μὲ ἀναγκαῖα ἔγγραφα τὸ ἀπίστευτον διάστημα ὀκτακοσίων μιλίων εἰς τεσσαρακονταοκτὼ ὁδας. Τοῦτο λέγεται ὅτι συνέβη τὸ 1699, καὶ ἡ παράδοσις προσθέτει, ὅτι φθάσας ὁ Τάρανδος ἐπεισ κα-
ταγῆς νεκρός. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον διὰ τὴν ταχυδρομίαν του ὠφελεμον εἰς τὸν Λαπονὸν τὸ ξών τοῦτο. Τὸ δέρμα του κατασκευάζεται εἰς φορέματα, ὑποδήματα, κτλ. τὰ κέρατα γίνονται ἐπιπλα· τὰ νεῦρα κλωστή· ἡ σάρξ χοησμεῖνει πρὸς τροφήν· τὸ γάλα πίνεται ωπὸν, ἡ μεταβάλλεται εἰς τυρόν· τὰ ἐντερα προσέτι χοησμεῖνον, καὶ αἱ γλῶσσαι συνήθως εξάγονται.

Οὕτω ὁ Τάρανδος συγχρότετε τὸν μόνον πλοῦτον τοῦ Λαπονοῦ, καὶ ἡ φροντὶς αὐτοῦ τὸ μόνον του ἐνασχόλημα. Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ξών, μετοικεῖ εἰς τὴν παφαθαλασσίαν, τὰς ζωηὶς γαίας, ἡ τὰ δῆμη. Οἱ πλούτοι εἶχον πολλάκις διον χιλιάδας, οἱ δὲ πτωχότεροι σπανίως δλιγωτέρους τῶν ἐκατάν. Εἰς τὴν γλῶσσάν των καὶ τὰς διαλέκτους αὐτῆς ἐμποροῦν ν' ἀριθμηθῶσιν ἐβδομηχονταεξ διάφορα ὄντατα τοῦ ξών ἡ τῶν καταποτάσσων αὐτοῦ. Καὶ εἰς τὴν ἀγρίαν καὶ τὶς τὴν ἥμερον αὐτῶν κατάστασιν, οἱ Τάρανδοι ἀκολουθῶν ἀδιστάτως γηραλέοντινεις πάντα κίνδυνον καὶ εἰς πᾶσαν δυσκολίαν. Οἱ βοσκὸι κατευθύνεται τοῦτον μὲ μίαν σφραγίστημαν· ἐν δὲ βλέψας ἡ ἐν κτύπημα τοῦ ποδὸς κάμνει τοὺς λοιποὺς ἱὰ ὑπακούων μὲ ταχύτητα καὶ προθυμίαν, αἵτικες ἀποδείχνοντες τὴν ἀνωτέραν αὐτῶν γότην.

Εἰς τὸ διάστημα τοῦ καλοκαιρίου οἱ Τάρανδοι πάσχοντας πολὺ ἀπὸ ἔντομα, ἐξαιρέτως δὲ ἀπὸ ἐν καλούμενον Οἰοτορος Ταργάρδον· ὁ βόρυβος ἐνδὲς τούτων ἀρκεῖ νὰ ἐμπλεύσῃ τρόπουν εἰς δλόκληρον ἀγέλην, καὶ νὰ τρέψῃ αὐτοὺς εἰς φυγήν. Τοῦτο εἶναι τὸ κυριώτερον αἴτιον τῶν εἰς τὰ δῆμη καὶ τὰς παραλίας μετοικήσεων, διόν εἶναι πλέον ἐλεύθεροι ἀπὸ τοιαύτας ἐνοχλήσεις. Οἱ γηραλέοι Τάρανδοι, τραχύτερον ἔχοντες τὸ δέρμα, πάσχοντας δλιγωτέρους πρὸς πάντων δὲ, ὑπόκεινται εἰς τὴν σκληρότητα τοῦ οἰστρού οἱ νεογέννητοι, τῶν δοποίων τὸ δέρμα διατυπά τὸ ζωύδιον διὰ νὰ ὑποκαταθέτῃ τὰ ὄμα του.

Εἰς τὴν Λαπονίαν οὐδὲνται δλίγοι μόνον ἀγροι Τάρανδοι· ἀγέλας δύως αὐτῶν ἐμπορεῖ τις νὰ ἰδῃ εἰς τὴν Λαλεγαλίαν. Ὑπάρχουν δὲ καὶ εἰς τὴν Σπιτζβέργαν, καὶ καθ' δλίγην τὴν Βορειοτῆς Ρωσίαν. Μετὰ πολύπονον ἔρευναν ἀπέδειξεν ὁ Βαρόνος Κουβιέριος, διότι δὲν ἐκτάνθησαν ποτὲ νοτιώτερα τῆς Βαλτικῆς καὶ τῶν ἀρκτικῶν μερῶν τῆς Πολονίας. Εἰς τὴν Βόρειον Αμερικὴν ὑπάρχουν προσέτι εἰδὴ τινὰ Ταράνδου, ἀλλ' ἀτελῶς ἐγνωσμένα.